

Styrbjörn Bergelt bytte valthornet mot spilopipa:**”Traditionerna får inte dö”**

— Att själv bygga det instrument man spelar, skapar ett alldeles särskilt förhållande till det, säger Styrbjörn Bergelt. Det ger en väldig trygghet och en stark inre motivation att spela.

Styrbjörn Bergelt har sina musikaliska rötter i jazz och klassisk musik. Men i dag spelar han folkmusik på stråkarharpa, nyckelharpa, silverbasharpa, spilopipa, blockflöjt och annat. En del av instrumenten bygger han själv.

Styrbjörn är klassiskt skolad, på valthorn. Men det började med trombone. Vid 14 år började han spela jazz med kompisar, bl. a. Torgny Björk som spelade altsax. Bebopen betydde mycket, särskilt Charlie Parker. Gerry Mulligan var en annan viktig musiker.

— Och så gick vi på Nalen. Varje fredag var det jamsession i Harlem. Där spelade Arne Domnérus, Lasse Gullin, Carl-Henrik Norin och andra.

Vid sidan av förvärvsarbete från 15 års ålder gick Styrbjörn på Borgarskolans musiklinje och spelade trombone. Det var i Matteuspojarkarnas Orkesterförening som intresset för klassisk musik väcktes.

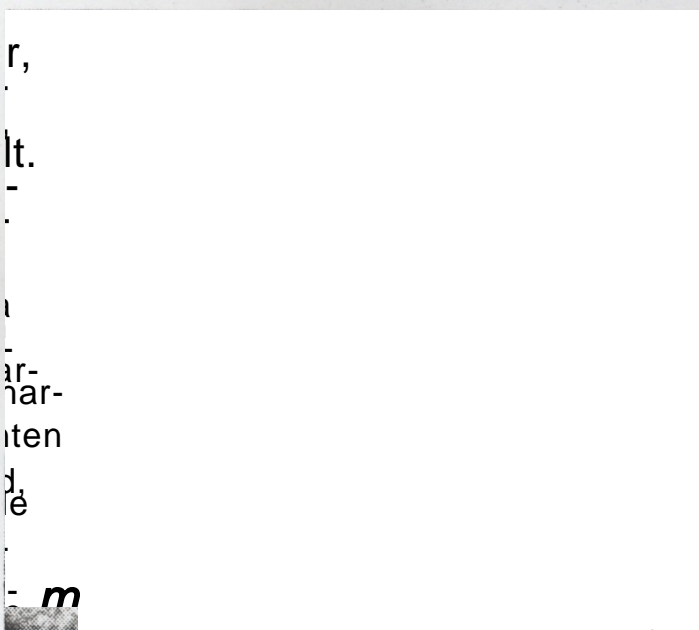
— Den klassiska musiken fanns i och för sig hemma, pappa spelade cello. Men jag lyssnade egentligen aldrig på det han spelade. I Matteus Orkesterförening var det några som talade om den engelske valthornisten Dennis Brain som gjort en inspelning med fyra valthornskonserter av Mozart, tillsammans med Londonfilharmonikerna under Karajan.

Spelade på Oscars

— Mozarts musik och Brains sätt att spela fängslade mig!

Nu gick Styrbjörn över från trombone till valthorn. Vid 21 år kom han in på Musikaliska Akademin. Parallellt med studierna var han ute på operaturnéer, satt i Gävle Radioorkester, spelade på Oscars.

— Oscars var påfrestande, vi spelade samma saker kväll efter kväll. Det var värre än ett tempojobb — jag har provat på det, så jag vet!

— Länkarna till traditionerna är svaga, men de finns, menar Styrbjörn Bergelt som bygger sina nyckelharpor själv.

Foto: LARS TUNBJÖRK

I mitten av 60-talet kom Styrbjörn med i Malmö Radioorkester, men efter bara några månader sade han upp sig, ville inte fortsätta.

— Det kändes för mekaniskt. Jag har skräck för att arbeta alltför professionellt-mekaniskt. Bristen på spontanitet kan bli förödande!

Styrbjörn studerade vidare på Akademin. I fonogrambiblioteket där hittade han skivor med bulgarisk folkmusik. I musikhäftena stötte han ofta på folkvisor som var fantastiska att spela. Hans intresse för folkmusik växte alltmer.

— En avgörande händelse för mig var när jag hörde Stan Getz spela "Ack Värmeland, du sköna". Att höra detta nötta, nästan banala, stycke spelas med sådan känsla och glöd!

Målad musik

Under Akademitiden hade Styrbjörn börjat måla, inspirerad främst av Vassily Kandinskys akvarellimprovisationer.

— Jag såg att det här var ju målad musik!

Han hade ett par utställningar, trodde att måleriet skulle bli

människor som är fantastiska, tycker han.

— När man spelar folkmusik blir det en stark kommunikation mellan musikerna. Dansar publiken kommer ytterligare någonting till.

— Musik måste vara levande, det är viktigt att skapa nytt medan man spelar, att experimentera och "pröva". Det måste finnas liv och glöd i det man gör — annars är det bortkastat.

Ingrid Strömdahl

hans huvudsysselsättning. Men musiken tog så småningom överhanden, även om Styrbjörn fortfarande målar.

Styrbjörn gick över från valthornet till att spela blockflöjt, renässansmusik. Han började också med spilopipa. Till att börja med var det blåsinstrumenten som intresserade. Så småningom började han bygga nyckelharpor och stråkarharpor, rekonstruerade gamla modeller. Han har rest runt mycket, i Sverige och Finland t. ex., letat upp musik och på så vis dokumenterat dem.

Svaga länkar

— Länkarna till traditionerna är svaga, men de finns, menar Styrbjörn. För mig handlar det inte om "döda" traditioner. Jag träffar folk som spelar, och jag tar reda på vad som finns bakom deras musik. Det är viktigt att traditionerna tas tillvara, att de musikaliska dialekterna får leva vidare, särarterna i de olika landskapen t. ex.

I musiken möter Styrbjörn